

Л. В. Давид,
здобувач магістратури кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика
ORCID ID: 0000-0002-7910-4341
Я. Ф. Радийш,
д. держ. упр., професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика
ORCID ID: 0000-0002-8374-5424

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.15.100

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗМІНИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ

L. Davyd,
Master's student of the Department of Management Health Care and Public Administration, Shupyk National
Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine
Ya. Radysh,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor of the Department of Healthcare Management and Public
Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine

MAIN ASPECTS OF TERRITORIAL CHANGE GOVERNMENT ORGANIZATIONS

У статті досліджувалися основні аспекти зміни територіальної організації влади. Зокрема, встановлено механізм зміни територіальної організації влади, який відображається в адміністративній реформі, яка в Європі називається "Нове публічне управління", а в Україні — "Децентралізація". Визначено причини, які зумовили початок реформування державного управління, до яких відноситься: економічна криза та євроінтеграція з метою вступу в склад Європейського Союзу. Виокремлено міжнародно-правові акти та національне законодавство, яке закріплює та регулює процес реформування територіальної організації влади. З'ясовано мету реформи децентралізації та сфери на які вона поширюється. Аналізуючи індекси ефективності державного управління та індекс ефективності місцевого управління протягом 2005—2017 років, встановлено, що ефективність державного та місцевого управління не залежить від здійснення реформи децентралізації. Виокремлено основних суб'єктів децентралізації публічної влади. Встановлено основні аспекти зміни територіальної організації влади, до яких віднесено: правовий — розробка законодавства та внесення змін до чинних нормативно-правових актів, що регламентують реформу децентралізації; економічний — має два підходи щодо взаємозв'язку між проведенням реформи децентралізації та економічним розвитком, що зводиться до впливу децентралізації на економічний розвиток країни та вплив економічного стану на процес реалізації реформи децентралізації влади; соціальний — спрямованість децентралізації на задоволення соціальних потреб людей; організаційний — процес реформування є поетапним, спрямованим на формування спроможних органів місцевого самоврядування. Зміни територіальної організації влади є необхідністю в кожній демократичній правовій державі. Останніми десятиліттями велика кількість країн з централізованим механізмом державного управління прагнули децентралізації, бо результат їх управління не відповідав вимогам та потребам сучасного суспільства. Соціально-економічні проблеми загострилися, а відтак виникла необхідність у їх вирішенні через зміну державного управління з метою підвищення його ефективності та забезпечення прав всього населення держави. Доведено, що реформа децентралізації повинна включати взаємозв'язок державних органів влади, місцевого самоврядування, суб'єктів приватного сектору та громадян конкретної території. Задля досягнення позитивного результату зміни територіальної організації влади важливим аспектом є підтримка державою органів місцевого самоврядування депресивних територій України.

The article examines the main aspects of the change in the territorial organization of power. In particular, a mechanism has been established to change the territorial organization of power, which is reflected in the administrative reform, which in Europe is called "New Public Administration", and in Ukraine — "Decentralization". The reasons that led to the beginning of public administration reform are identified, which include: the economic crisis and European integration with a view to joining the European Union. The international legal acts and the national legislation which fixes and regulates process of reforming of the territorial organization of the power are allocated. The purpose of decentralization reform and the areas to which it extends have been clarified. Analyzing the indices of public administration efficiency and the index of local government efficiency during 2005—2017, it was found that the efficiency of public and local government does not depend on the implementation of decentralization reform. The main subjects of decentralization of public power are identified. The main aspects of the change of the territorial organization of power are established, which include: legal — development of legislation and amendments to the current regulations governing the reform of decentralization; economic — has two approaches to the relationship between decentralization reform and economic development, which is reduced to the impact of decentralization on the economic development of the country and the impact of the economic situation on the implementation of decentralization reform; social — the focus of decentralization to meet the social needs of people; organizational — the reform process is gradual, aimed at forming capable local governments. Changes in the territorial organization of power are a necessity in every democratic state governed by the rule of law. In recent decades, a large number of countries with a centralized mechanism of public administration have sought decentralization, as the result of their governance did not meet the requirements and needs of modern society. Socio-economic problems have become more acute, and thus there is a need to solve them through a change in public administration in order to increase its efficiency and ensure the rights of the entire population. It has been argued that decentralization reform should include the relationship between public authorities, local governments, the private sector and the citizens of a particular area. In order to achieve a positive result of the change in the territorial organization of power, an important aspect is the state's support of local self-government bodies in the depressed territories of Ukraine.

Ключові слова: державне управління, децентралізація, централізація, нове публічне управління, місцеве самоврядування.

Key words: public administration, decentralization, centralization, new public administration, local self-government.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зміни територіальної організації влади є необхідністю сучасних країн, які шукають нові шляхи управління державним сектором. Реформи державного сектору є діями уряду, які спрямовані на підвищення ефективності та результативності діяльності державної служби.

Поштовхом до проведення реформи децентралізації були застій в економічному розвитку країн та євроінтеграція з метою вступу в Європейський Союз, а тому уряду змушені були переосмислити свою роль в управлінні державою і розробити стратегії розвитку країн.

Процес реалізації адміністративних реформ є довготривалим і мінливим до різноманітних факторів, а тому важливо визначити основні аспекти зміни територіальної організації влади, які визначають вектор руху у реалізації реформи децентралізації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичною основою дослідження децентралізації державної влади стали наукові праці: Ременяка О.В., Забейворота Т.В., Azfar O., Kahkonen S., Lanu A., Meagher P., Rutherford D., Nikos M. Зарубіжний досвід зміни

територіальної організації влади вивчала Архипенко І. Аспекти зміни територіальної організації влади досліджували: Богатирьов А.А. — історико-правовий аспект, Матвієнко А.С. — політико-правовий аспект, Касич А.О., Павлюк Н., Хожило І.І., Хрустальов Ф.С. — соціально-економічний аспект, Пянковський В. — організаційний аспект. Перелік наукових праць зазначених науковців стали підґрунтям для здійснення даного дослідження та подальшого розвитку досліджуваної теми.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є встановлення основних аспектів зміни територіальної організації влади.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Негативні результати централізованого державного управління та механізмів його реалізації дали початок третій хвилі адміністративної реформи в світі, яка називалася "Нове публічне управління". Основною метою вказаної реформи було розширення повноважень місцевого самоврядування з можливістю себе фінансувати. Головними суб'єктами реформи Нового публічного управління є громадяни, які раніше виконували лише підвладну функцію та не брали участі в управлінні. Нині

громадяни є повноправними соціальними суб'єктами, які є центром політики проведення адміністративної реформи [16].

Зміни в територіальній організації влади передбачають делегування частини повноважень з центрального рівня управління, органам місцевого самоврядування. Такий підхід зумовлений тим, що децентралізація покращує розподіл ресурсів, підзвітність та відшкодування витрат, водночас припускається, що субнаціональні уряди мають кращу інформацію, ніж центральний уряд, про проблеми та потреби місцевого населення. Також вважається, що населення більш обізнане про дії місцевих органів ніж центрального уряду. Однак субнаціональні уряди не отримують автоматично додаткової інформації про місцеве населення, на відміну від центрального уряду [13].

В Україні адміністративна реформа, яка стосується змін територіальної організації влади називається реформою "Децентралізації". Вказана реформа спрямована на формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад [5].

Окрім цього, метою децентралізації є оптимізація територіальної та організаційно-правової основ функціонування держави — відтворення ефективної системи публічного управління державного, регіонального та місцевого рівнів, здатної швидко реагувати на мінливі умови життя, потреби та проблеми сучасного суспільства [3].

Децентралізація влади є однією з найскладніших реформ, бо вона поширюється на всі сфери: територіальну основу організації влади, адміністративно-територіальний устрій, зміну повноважень органів державної влади й органів місцевого самоврядування, земельних відносин, бюджетної та податкової систем, гуманітарної й соціальної сфери тощо [1, с. 9].

На відміну від країн Європейського Союзу, реформа децентралізації в Україні розпочалася пізно, лише у 2014 році. Аналізуючи історію реформування механізму публічного управління, вбачається, що поштовхом до початку вказаної реформи є незадовільний економічний стан країни та процес євроінтеграції. Україна неодноразово взяла курс євроінтеграції з метою вступу до Європейського Союзу, відповідно це і стало основною причиною проведення реформи децентралізації та змін у територіальній організації влади.

О.В. Ременяк відзначає, що реформа децентралізації державної влади є ефективним механізмом організації публічної влади в демократичній правовій державі, яка реалізується в процесі проведення державою конституційної реформи, спрямованої на передачу частини владних повноважень від центральних органів влади до місцевих в межах встановлених законодавством, з урахуванням необхідності ефективної взаємодії між ними та інститутами громадянського суспільства [10, с. 11].

Однак встановлено, що ефективність державного та місцевого управління не залежить від здійснення реформ

ми децентралізації. Ефективність державної та місцевої влади відображається в індексах ефективності. Аналізуючи показники індексу ефективності місцевої влади, що становили у 2005 році — 0,92, 2007 році — 0,95, 2009 році — 0,84, 2011 році — 0,84, 2013 році — 0,95, 2015 році — 0,95, 2017 році — 0,96 [15], то з початком реформи у 2014 році ефективність органів місцевого самоврядування не відзначилась суттєвим покращенням. Звернувшись до індексу ефективності державної влади, то у 2007 році становив 2,75, 2009 році — 3, 2011 році — 2,59, 2013 році — 2,68, 2015 році — 2,68, 2016 році — 2,87 [14]. З початком реформи децентралізації в Україні ефективність державної влади зросла в незначних межах.

У науці виділяють наступні основні аспекти зміни територіальної організації влади:

- політичні аспекти децентралізації влади передбачають залучення громад до політичних процесів державного будівництва, підвищення політичної культури населення, формування місцевих політичних еліт тощо;

- правові аспекти полягають у розробці та прийнятті законодавчих актів про проведення реформ, спрямованих на реалізацію принципів децентралізації влади;

- соціокультурні аспекти децентралізації влади включають: прищеплення суспільству з тоталітарним мисленням принципів, стандартів, традицій та зв'язків демократичних багатосторонніх відносин на рівні влада-громада; активізацію патріотизму та національно-культурного відродження — пробудження "ініціативи мільйонів"; мобілізацію творчої активності населення;
- соціально-економічні аспекти децентралізації влади полягають у гармонізації соціально-економічних відносин на місцевому рівні, проведенні політики гармонійного розвитку територіальних громад та територій [7, с. 11].

Частково погоджуємося із зазначеною позицією та виділяємо такі основні аспекти зміни територіальної організації влади.

Правовий аспект.

Встановлення правових норм є необхідною умовою і складовою ефективного регулювання територій, оскільки саме в законодавчому полі формуються його основи, визначаються найважливіші параметри і фактори, здійснюється нормативно-правова регламентація. Зараз в Україні активно формується правове поле регулювання розвитку регіонів. Серед перешкод, які унеможливають подальший ефективний соціально-економічний розвиток територій держави, виділяють проблеми недостатньої розробленості моніторингу регіонального розвитку, недосконалість правового забезпечення впровадження моніторингу розвитку територій, відсутність чітких алгоритмів проведення моніторингу. Ефективність державного регулювання розвитку регіонів, що значною мірою залежить від формування дієвої національної бази, яка відповідає вимогам часу і динамічним суспільним процесам, що відбуваються в Україні [2, с. 46—47].

Європейська хартія місцевого самоврядування є міжнародно-правовим актом, що став платформою державної політики України у сфері місцевого самоврядування, яка сформована на основі інтересів населення

територіальних громад і передбачає децентралізацію влади, що зводиться до передачі значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування. Законодавче підґрунтя самої ж реформи децентралізації влади почало формуватися у 2014 році. Так, у квітні 2014 року Урядом схвалено основний концептуальний документ — Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014). Наступним нормативним документом був План заходів щодо її реалізації, які дали старт реформі [5].

З початку реформування територіальної організації влади були прийняті такі законодавчі акти: Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" (05.02.2015); Закон України "Про засади державної регіональної політики" (05.02.2015); Закон України "Про співробітництво територіальних громад" (17.06.2014); Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (16.07.2021), а також прийняті суттєві зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України.

Водночас Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020", затверджена Указом Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р., закріплює проведення реформи децентралізації як одну із пріоритетних та зазначає, що її метою є вихід із централізованої моделі державного управління та розвиток місцевого самоврядування, формування ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності та фінансової самодостатності місцевого самоврядування [9, с. 78].

Т.В. Забейворота виділяє основні етапи формування нормативно-правового забезпечення децентралізації влади в Україні (1997—2017 рр.):

— перший етап — ініціативний (1997—2005 рр.) — у національному законодавстві з'являються перші установчі нормативно-правові акти, що ініціювали процес децентралізації влади;

— другий етап — конструктивний (2006—2009 рр.) — розроблення та уявлення системних законів та концепцій, що конструювали сучасне бачення державної політики у сфері децентралізації;

— третій етап — пошуковий (2010 — кінець 2013 р.) — пошук шляхів узгодження національного бачення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади та стандартів Ради Європи;

— четвертий етап — вирішальний (з 2014 р. — по теперішній час) — початок практичного здійснення політики децентралізації, переважно у формі фінансової децентралізації та об'єднання територіальних громад;

— п'ятий етап — перспективний — етап упровадження політики децентралізації розпочнеться після ухвалення Верховною Радою України змін до Конституції України стосовно реформування системи місцевого самоврядування та пов'язаних із ними законів, що відкриває новий період здійснення політики децентралізації на якісно більш високому європейському рівні [4, с. 4—5].

Економічний аспект.

Економічний аспект зміни територіальної організації влади включає два підходи, які зводяться до впливу

децентралізації на економічний розвиток країни та вплив економічного стану на процес реалізації реформи децентралізації влади.

Суттєве посилення уваги до децентралізації відбулось після Другої світової війни, коли економічне зростання призвело до суттєвого зростання державних витрат. З часом природно виникла заклопотаність з приводу продуктивності державного сектору і використання його потенціалу для підтримки постійних темпів економічного зростання. Це актуалізувало питання оптимального розподілу фінансових повноважень між різними рівнями державного управління [6, с. 20].

Механізми впливу реформи децентралізації на економічний розвиток країни:

— перерозподіл доходів державного бюджету на користь регіонів;

— розвиток місцевої інфраструктури;

— забезпечення ефективності виробництва суспільних благ;

— зниження рівня витрат;

— виникнення вторинних ефектів;

— забезпечення економічного зростання країни;

— активізація розвитку бізнесу в регіоні;

— зростання рівня інвестиційної привабливості [6, с. 20].

Реформа спрямована на зміну територіальної організації влади передбачає розвиток місцевого самоврядування, однак забезпечення досягнення поставленої мети можливе лише у випадку достатнього ресурсного забезпечення та фінансової самостійності об'єднання громад. Відтак у межах реформи 1 січня 2015 року внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів, які передбачають отримання місцевим самоврядуванням більше фінансів для підвищення економічної спроможності [5].

Таким чином, територіальні громади отримали повноваження та ресурси такі ж, як і в містах обласного значення. Так, закріплено зарахування до місцевих бюджетів ОТГ 60% податку на доходи фізичних осіб на реалізацію місцевої політики. Окрім цього, на місцевому рівні повністю залишаються надходження від податків: податку на майно (нерухомість, земля, транспорт), на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та єдиного податку [5].

Таким чином, передбачається ефективність взаємодії органів місцевого самоврядування та приватного сектору задля підвищення рівня виробництва конкурентоспроможної продукції та надання послуг, розширення ринку, збільшення вакансій та забезпечення зайнятості населення, збільшення доходу в місцевий бюджет та реалізації проєктів розвитку місцевого самоврядування.

Децентралізацією передбачено прямі міжбюджетні відносини ОТГ з державним бюджетом (до реформи прямі відносини мали лише бюджети міст обласного значення, обласні та районні бюджети), а також задля забезпечення ефективного виконання делегованих державою повноважень їм надаються відповідні трансфери (медична та освітня субвенції, дотації, субвенція на розвиток інфраструктури громад тощо). Законодавством закріплено право органам місцевого самоврядування незалежно від дати прийняття закону про Державний

бюджет затверджувати місцеві бюджети. Результатом фінансової децентралізації стало збільшення доходів місцевих бюджетів з 2014 по 2019 рік на 200 млрд грн (з 68,6 млрд грн до 267 млрд грн) [5].

Соціальний аспект.

У соціально-економічному аспекті адміністративно-територіальна одиниця є суб'єктом господарювання, яка в умовах конкуренції повинна бути конкурентоспроможною та повинна розробляти стратегію розвитку території. Органи місцевого самоврядування та громада загалом повинні спрямувати свої зусилля на забезпечення розвитку ринкової інфраструктури та зростання ефективності використання факторів виробництва [8].

До соціальних аспектів децентралізації належать такі явища та наслідки:

- підвищення рівня взаємодії соціальних акторів, що беруть участь у соціальному управлінні регіоном;
- покращення роботи з кадрами. Кадровий фактор акцентує увагу на ролі людей в організації, на адекватному сприйнятті реформи;
- спрямованість децентралізації на задоволення соціальних потреб людей;
- влада розробляє та реалізує проєкти, кінцевим споживачем яких є люди;
- підвищення якості надання освітніх та медичних послуг;
- покращення кооперації та зміцнення консолідації членів громад;
- детинізація бізнесу та її моральні наслідки, які полягають у зміцненні соціальної відповідальності бізнесу;
- соціально-політичною вигодою децентралізації є політична присутність на місцях. Реформа закріплює взаємодію між владою та громадянами [12, с. 144].

Кінцевою метою децентралізації є створення територіальних громад, які внаслідок добровільного об'єднання будуть здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідно до адміністративно-територіальної одиниці [11].

Організаційний аспект.

Учась і децентралізація мають симбіотичні стосунки. З одного боку, успішна децентралізація вимагає певної міри місцевої участі. Близькість субнаціональних урядів до їхніх виборців дозволить їм краще реагувати на місцеві потреби та ефективно узгоджувати державні витрати з приватними потребами, якщо існує якийсь потік інформації між громадянами та місцевими органами влади. З іншого боку, сам процес децентралізації може розширити можливості для участі, розмістивши більше влади та ресурсів на більш близькому, звичному рівні, на який легше впливати. В умовах поганих традицій участі громадян децентралізація може стати важливим першим кроком у створенні регулярних, передбачуваних можливостей для взаємодії громадян-держави. Симбіотичний зв'язок між децентралізацією та участю веде до дещо суперечливих політичних настанов. З одного боку, механізми участі громадян можуть

вважатися корисною передумовою при оцінці перспектив успішної децентралізації. Відповідно, реформа децентралізації повинна враховувати можливості та обмеження, які накладаються існуючими каналами місцевої участі. З іншого боку, відсутність механізмів участі може розглядатися як мотивація децентралізації та може допомогти створити місцевий попит на більше каналів участі для вираження місцевих уподобань. У цій примітці розглядається кожен із цих вимірів — участь як засіб успішної децентралізації та як мета децентралізації [17].

Залежно від різновидів публічної влади, виокремлено основних суб'єктів децентралізації публічної влади. Ними є:

- територіальні органи і державного, і регіонального, й локального рівнів;
  - територіальні органи муніципальної влади і регіонального, і локального рівня;
  - територіальні громади, що за своєю сутністю є об'єднаннями всіх громадян певної адміністративно-територіальної одиниці (села, селища, міста, району в місті), що можуть простою більшістю від свого складу на основі загальних зборів згідно з конституційними приписами вирішувати питання щодо своєї спільної, неподільної власності;
  - органи самоорганізації населення, що є однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення і за своєю суттю є представницькими органами, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин;
  - громадські об'єднання або громадські організації, які, з одного боку, представляють інтереси своїх членів, а з іншого — виконують публічні функції незалежно від їх спрямування (релігійного, соціального, професійного);
  - міжнародна спільнота, тобто міжнародні організації, спілки, об'єднання, що представляють наднаціональні інтереси, визначаючи у міжнародних договорах основні постулати децентралізації влади [10, с. 8].
- Організаційними аспектами адміністративно-правової реформи децентралізації в Україні є:
- досвід реформування територіальної організації влади країн-членів ЄС свідчить, що переважно цей процес повинен складатися з відповідних етапів, кожний з яких містить обумовлену кількість фаз;
  - спроможність органів місцевого самоврядування, що є його базовою ознакою, яка відповідно і закладає основу для опрацювання питань створення механізму його фінансового наповнення. Спроможна територіальна громада — це територіальні громади сіл, або селищ, або міст, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування здійснювати регулювання та управління публічними справами, під власну відповідальність, та в інтересах місцевого населення щодо надання послуг у таких сферах: освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства", що відповідно дещо скорегує подальшу розробку організаційних та фінансових аспектів реформи [9, с. 80—81];
  - діяльність з побудови взаємопов'язаних відносин між місцевим самоврядуванням, державними орга-

нами, суб'єктами приватного сектору та населення відповідної території;

— державна підтримка фінансово та демографічно депресивних територій, які неспроможні самостійно забезпечити належний рівень розвитку та функціонування.

Отже, до основних аспектів зміни територіальної організації влади належать: правовий, організаційний, економічний та соціальний (рис. 1).

ВИСНОВКИ

Зміни територіальної організації влади є необхідністю в кожній демократичній правовій державі. Останніми десятиліттями велика кількість країн з централізованим механізмом державного управління прагнули децентралізації, так як результат їх управління не відповідав вимогам та потребам сучасного суспільства. Соціально-економічні проблеми загострилися, а відтак виникла необхідність у їх вирішенні через зміну державного управління з метою підвищення його ефективності та забезпечення прав всього населення держави.

Децентралізація є третьою хвилею адміністративних реформ, метою якої є зміни в територіальній організації влади. За результатами дослідження основних аспектів зміни в територіальній організації влади виділено такі: правовий, соціальний, організаційний, економічний.

Перспективою подальших досліджень є вплив історичного формування державного управління на процес реалізації реформи децентралізації влади.

Література:

1. Архипенко І. Зарубіжний досвід децентралізації влади: уроки для України / І. Архипенко. // Державне управління та місцеве самоврядування. — 2018. — № 4. — С. 7—15.
2. Богатырев А.А. Децентрализация: историко-правовой аспект [Електронний ресурс] / А.А. Богатырев — Режим доступу: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/606/1/045-048.pdf>
3. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання / переднє слово В.Б. Гройсмана. — Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2015. — 413 с.
4. Забейворота Т.В. Модернізація системи державного управління в умовах децентралізації влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. держ. упр.: спец. 25.00.01 "теорія та історія державного управління" / Забейворота Т.В. — Харків, 2017. — 23 с.

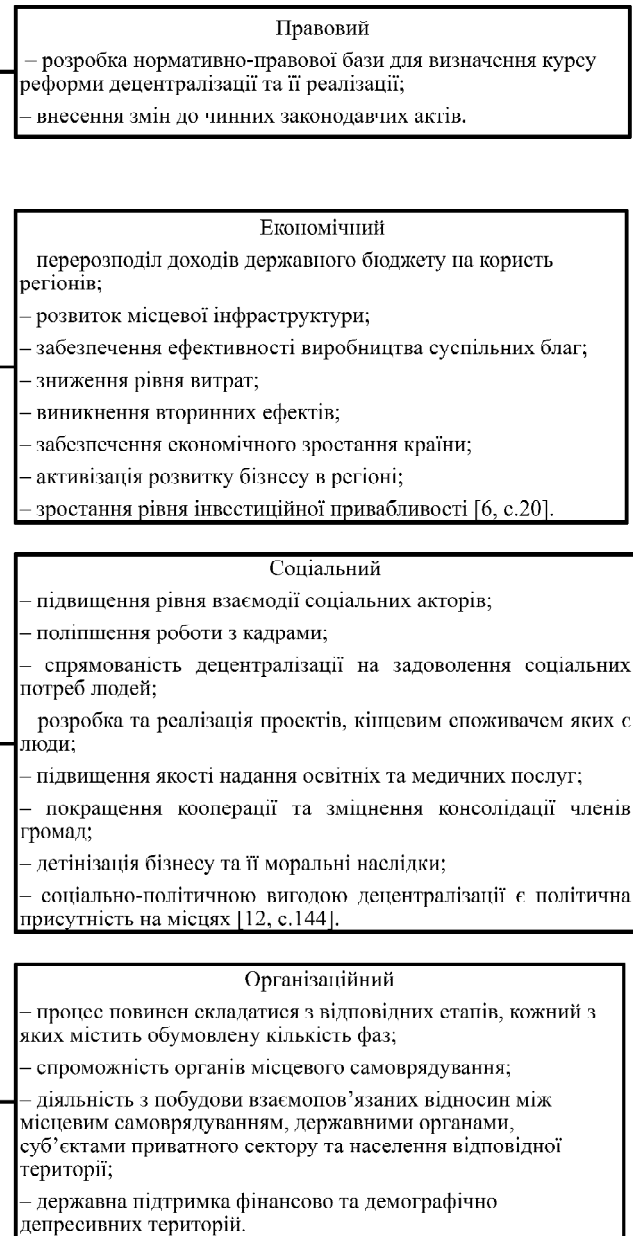

Рис. 1. Основні аспекти зміни територіальної організації влади

5. Кабінет Міністрів України. Реформа децентралізації [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
6. Касич А.О. Теоретичні аспекти впливу процесів децентралізації на економічний розвиток країни / А.О. Касич // Актуальні проблеми економіки. — 2016. — № 8. — С. 16—21.
7. Матвієнко А.С. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті адміністративної реформи в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 23.00.02 "політичні інститути та процеси" / А.С. Матвієнко. — Київ, 2010. — 23 с.
8. Павлюк Н. Реформа місцевого самоврядування та процеси децентралізації в Україні: соціально-економічний аспект [Електронний ресурс] / Н. Павлюк // Науковий вісник "Демократичне врядування". — 2014.

— Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=DeVr_2014_14_23

9. Пянковський В. Характеристика проведення адміністративно-правової реформи децентралізації в Україні: організаційний та фінансовий аспекти / В. Пянковський // Актуальні проблеми правознавства. — 2018. — № 2. — С. 77—82.

10. Ременяк О.В. Децентралізація публічної влади в правовій теорії та державотворчій практиці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.01 "теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень" / Ременяк О.В. — Львів, 2020. — 24 с.

11. Хожило І.І. Соціально-економічний розвиток громад в умовах децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс] / І.І. Хожило. — 2015. — Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-01\(13\)/19.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-01(13)/19.pdf)

12. Хрустальов Ф.С. Соціальні аспекти децентралізації / Ф.С. Хрустальов, А. Ашурбеков // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. — 2019. — № 81. — С. 141—149.

13. Devolution and Development / [O. Azfar, S. Kahkonen, A. Lanyi та ін.] // Edition 1st Edition. Imprint Routledge. — 2004. — № 44.

14. Government efficiency [Електронний ресурс] // The World Bank. — Режим доступу: https://tcdata360.worldbank.org/indicators/h8125e315?country=ROU&indicator=40979&viz=line_chart&years=2007,2016

15. Local government index [Електронний ресурс] // The World Bank — Режим доступу: https://govdata360.worldbank.org/indicators/hc9f5a751?country=UKR&indicator=41980&countries=BGR,ROU,CZE,LVA,POL,SVN&viz=line_chart&years=2005,2018

16. Nikos M. Trends of Administrative Reform in Europe: Towards Administrative Convergence? / M. Nikos. // International Public Management Review. — 2001. — № 2.

17. Political Decentralization [Електронний ресурс] // The World Bank — Режим доступу: <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/political.htm>

References:

1. Arkhypenko, I. (2018), "Foreign experience of decentralization of power: lessons for Ukraine", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, vol. 4, pp. 7—15.

2. Bohatyrev, A. A. (2016), "Decentralization: historical and legal aspect", available at: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/606/1/045-048.pdf> (Accessed 15 July 2021).

3. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy (2015), *Detsentralizatsiia v Ukraini: zakonodavchi novatsii ta suspilni spodivannia* [Decentralization in Ukraine: legislative innovations and social hopes], In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

4. Zabeivorota, T. V. (2017), "Modernization of public administration in terms of decentralization of power", Abstract of Ph. D. Thesis, Kharkiv, Ukraine.

5. Kabinet Ministriv Ukrainy (2021), "Reform of decentralization", available at: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi> (Accessed 15 July 2021).

6. Kasych, A. O. (2016), "Theoretical aspects of the impact of decentralization processes on the economic development of the country", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 8, pp. 16—21.

7. Matviienko, A. S. (2010), "Political and legal principles of decentralization of power in the context of administrative reform in Ukraine", Abstract of Ph. D. Thesis, Kyiv, Ukraine.

8. Pavliuk, N. (2014), "Reform of local self-government and processes of decentralization in Ukraine: socio-economic aspect", *Naukovyi visnyk "Demokratychnе vryaduvannia"*, available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=DeVr_2014_14_23 (Accessed 15 July 2021).

9. Piankovskiy, V. (2018), "Characteristics of administrative and legal reform of decentralization in Ukraine: organizational and financial aspects", *Aktualni problemy pravoznavstva*, vol. 2, pp. 77—82.

10. Remeniak, O. V. (2020), "Decentralization of public power in legal theory and state-building practice", Abstract of Ph. D. Thesis, Lviv, Ukraine.

11. Khozhylo, I. I. (2015), "Socio-economic development of communities in terms of decentralization of power in Ukraine", available at: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-01\(13\)/19.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-01(13)/19.pdf) (Accessed 15 July 2021).

12. Khrustalov, F. S. (2019), "Social aspects of decentralization", *Sotsialni tekhnolohii: aktualni problemy teorii ta praktyky*, vol. 81, pp. 141—149.

13. Azfar, O. Kahkonen, S. Lanyi, A. Meagher, P. and Rutherford, D. (2004), *Devolution and Development*, Imprint Routledge, Oxfordshire, UK.

14. The World Bank (2019), "Government efficiency", available at: https://tcdata360.worldbank.org/indicators/h8125e315?country=ROU&indicator=40979&viz=line_chart&years=2007,2016 (Accessed 15 July 2021).

15. The World Bank (2019), "Local government index", available at: https://govdata360.worldbank.org/indicators/hc9f5a751?country=UKR&indicator=41980&countries=BGR,ROU,CZE,LVA,POL,SVN&viz=line_chart&years=2005,2018 (Accessed 15 July 2021).

16. Nikos, M. (2001), "Trends of Administrative Reform in Europe: Towards Administrative Convergence?", *International Public Management Review*, vol. 2 (2), available at: <https://journals.sfu.ca/ipmr/index.php/ipmr/article/view/189> (Accessed 15 July 2021).

17. The World Bank (2021), "Political Decentralization", available at: <http://www1.worldbank.org/publicsector/decentralization/political.htm> (Accessed 15 July 2021).

Стаття надійшла до редакції 26.07.2021 р.